

Vår referens/dnr:75/2016/CBK

Er referens/dnr: S2016/02521/SF

Remissvar

Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna (Ds 2016:8)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över skrivelsen Hälsöväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna (Ds 2016:8).

Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget om hälsöväxling i dess helhet.

Svenskt Näringslivs sammanfattande synpunkter

- Företagsamma människor, framgångsrika och konkurrenskraftiga företag är avgörande för välbefindandet i landet. Fler och växande företag bidrar till att skapa nya arbetstillfällen och ökar tillväxten. Det remitterade förslaget kommer innebära färre arbetstillfällen och ökat utanförskap. Därför bör det inte genomföras.
- Förslaget innebär betydande och oförutsägbar kostnadsrisk för företagen, inte minst för små och medelstora företag. För att undvika sådan kostnadsrisk kan företagen komma att bli försiktiga vid rekrytering. Det kommer att försämra möjligheterna till anställning för personer med sjukdomshistorik, kroniska sjukdomar och funktionsnedsättning.
- Det är anmärkningsvärt att regeringen föreslår ett kostnadsansvar för arbetsgivare som liknar den tidigare medfinansieringen, trots att studier visat att sådan reform inte leder till minskad sjukfrånvaro och trots att erfarenheterna visar på allvarliga selektionseffekter.
- I en undersökning som Svenskt Näringsliv har genomfört bland sina medlemsföretag uppger nio av tio företag att förslaget kommer att leda till större försiktighet vid rekrytering av medarbetare med ohälsuhistorik. Risken för selektion är tydlig och allvarlig.
- Trots beskrivning i skrivelsen av betydelsen av skydd för de små företagen, undantas dessa inte från förslaget kostnadsansvar. De mindre, medelstora och nystartade företagen är särskilt sårbara för den risk som ett oförutsägbart och ökat kostnadsansvar innebär.
- Företagen har redan mycket starka drivkrafter för god arbetsmiljö och friska

medarbetare, då det är förutsättningar för företagens konkurrenskraft, lönsamhet och överlevnad.

- Sjukfrånvaron ser olika ut på arbetsmarknaden, med relativt låg sjukfrånvaro för privat sektor. Det är orimligt att privata företag - trots låg sjukfrånvaro - ska vara direkt betalningsansvariga för sjukfrånvaro man på företaget normalt varken kan förhindra eller förutse.
- Företagen lever upp till högt ställda krav om gott arbetsmiljöarbete. Regeringen bör därför – istället för att påföra varje enskilt företag ytterligare kostnadsrisk – premiera det goda arbete som bedrivs i företagen.
- Trots gott arbetsmiljöarbete i företagen kan sjukfrånvaron vara svår att förutse, förhindra eller påverka, då sjukskrivningar ofta orsakas av faktorer utanför arbetsplatsen. Enligt Svenskt Näringslivs företagarpanel menar 7 av 10 företag att sjukfrånvaron i mycket liten grad eller inte alls är arbetsrelaterad. Att lägga ytterligare kostnadsansvar för sjukfrånvaron på det enskilda företaget är därför inte rimligt.
- Granskning har inte kunnat göras av de beräkningar som ligger till grund för regeringens förslag, då Socialdepartementet hemligstämplat hela beräkningsunderlaget. Svenskt Näringsliv menar att bristen på öppenhet och transparens är anmärkningsvärd och allvarlig. Svenskt Näringsliv är därför tvingat att ifrågasätta samtliga beräkningar och antaganden i den remitterade skrivelsen.
- Kostnadsansvaret för den föreslagna särskilda sjukförsäkringsavgiften är oförutsägbart och kommer att påverka företagets likviditet, resultat och ställning negativt. Det föreslagna fribeloppet ger begränsad lättnad och kompensationen i form av den nedsatta arbetsgivaravgiften får försumbara effekter för det enskilda företaget. Ytterst kan förslaget för det enskilda företaget komma att innebära likvidation eller konkurs.
- Den nedsatta sjukförsäkringsavgiften om 0,16 procent för hela arbetsgivarkollektivet, motsvarar inte på något sätt den ökade och oförutsägbara kostnadsrisk som läggs över på företaget. Särskilt kännbar blir effekten för mindre företag med små marginaler och flera sjukskrivna medarbetare.
- Svenskt Näringsliv konstaterar utifrån egna beräkningar att förslaget innebär tillkommande och oförutsägbara kostnader för företag redan med en enda långtidssjukskriven medarbetare.
- Svenskt Näringslivs egna beräkningar visar även att det krävs 25 friska medarbetare - som samtliga tjänar motsvarande genomsnittslön för arbetare - för att den nedsatta arbetsgivaravgiften ska motsvara den ökade kostnaden för en enda långtidssjukskriven medarbetare.
- Att förslaget varken innehåller ett tak eller annan begränsning för betalningsskyldigheten för sjukpenning - som sedan februari kan lämnas utan bortre tidsgräns - och rehabiliteringspenning, innebär ett obegränsat och därför orimligt kostnadsansvar för företagen. Det är särskilt allvarligt för små och nystartade företag.

- Svenskt Näringsliv anser att den föreslagna särskilda sjukförsäkringsavgiften inte är en sådan avgift som ska administreras och debiteras företagets skattekonto hos Skatteverket.
- Förslaget att sjukförsäkringsavgiften ska betalas till Skatteverkets skattekonto gör att reglerna kring företrädaransvar aktualiseras även avseende denna avgift. Anställda som blir långtidssjuka kan oförskyllt komma att bidra till att företag som inte kan betala sjukförsäkringsavgiften på förfallodagen måste ansöka om konkurs eller företagsrekonstruktion, för att företrädare för företaget inte personligen ska drabbas av betalningsansvar.
- Ur rättssäkerhetssynpunkt är det mycket allvarligt att regeringen föreslår att överklagandeförbud ska gälla för arbetsgivaren avseende Försäkringskassans beslut om sjukpenning, förebyggande sjukpenning och rehabiliteringspenning, trots att sådant beslut innebär direkt betalningsansvar för den enskilda arbetsgivaren. Detta strider mot såväl svensk förvaltningsrätt som europeisk rätt, vilket Lagrådet påtalat i samband med införandet av en liknande medfinansiering 2005.
- En företagare som driver sitt företag i aktiebolagsform - och själv därför är att betrakta som anställd – bör rimligen undantas och behandlas på samma sätt som den företagare som bedriver verksamhet i enskild firma. För företagarens eget försäkringsskydd bör inte den valda bolagsformen få föreslagna olika och orimliga effekter. Företagare bör behandlas lika i sjukförsäkringen, oavsett val av företagsform.
- Försäkringskassans senaste prognos ger regeringen skäl att avstå från att gå vidare med det remitterade förslaget. Den inbromsning av sjukfrånvaron som regeringen eftersträvar genom förslaget har redan skett, med säkerställd och stabil trend enligt Försäkringskassan.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv anser att sjukförsäkringen bör vara långsiktigt stabil och hållbar, bidra till ökad sysselsättning och vara hållbart finansierad. En låg och stabil sjukfrånvaro, utan de kraftiga upp- och nedgångar vi har sett historiskt, är nödvändig för försäkringens legitimitet, långsiktighet och finansiella stabilitet. Därför bör försäkringens fokus vara arbete. Arbete är ofta hälsofrämjande i sig. Det är viktigt att reformer av sjukförsäkringen stödjer arbetslinjen, tar tillvara arbetsförmåga och underlättar återgång i arbete.

För sjukförsäkringens legitimitet är det av vikt att arbetsgivarens kostnadsansvar upplevs som rättvist och förutsägbart. Att införa ett direkt kostnadsansvar för arbetsgivare enligt det remitterade förslaget, innebär att kostnaden för sjukförsäkringen varken kommer att vara rättvis eller förutsägbar för det enskilda företaget. Eftersom långvarig sjukfrånvaro oftast är svår att påverka och förhindra för arbetsgivaren, kommer det direkta kostnadsansvaret för arbetsgivaren för sådan sjukfrånvaro därför att allvarligt skada tilltron och lojaliteten till sjukförsäkringen.

Regeringens motiv för förslaget att föra över ett direkt kostnadsansvar för del av sjuk- och rehabiliteringspenning på arbetsgivaren uppges vara att bromsa den stigande sjukfrånvaron. Förslaget innebär att den enskilde arbetsgivaren ska bära ett kostnadsansvar om 25 procent av sjukpenning, förebyggande sjukpenning och rehabiliteringspenning för medarbetare som är sjukskrivna mer än 90 dagar, utan borte tidsgräns och utan tak för hur hög arbetsgivarens kostnad kan bli. Enligt den remitterade skrivelsen ska detta innebära drivkrafter som säkerställer att alla arbetsgivare värnar arbetstagens arbetsmiljö och tar sitt rehabiliteringsansvar.

Svenskt Näringsliv vill understryka att företagen i privat sektor redan har tillräckliga och mycket starka ekonomiska drivkrafter för att upprätthålla god arbetsmiljö och hälsa hos medarbetarna. Företagen gör redan stora insatser och har också nått goda resultat. För företag i privat sektor är god arbetsmiljö en självklar förutsättning för att bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet. Sjukfrånvaro leder till betydande kostnader för företagen, inte bara för sjuklön och försäkringspremier, utan också för produktionsbortfall och vikarier.

Förslaget leder inte till lägre sjukfrånvaro och ökar risken för selektion

Svenskt Näringsliv delar regeringens oro över att sjukfrånvaron ökat. Men det remitterade förslaget kommer inte att leda till lägre sjukfrånvaro. Förslaget innebär att ett orimligt och oförutsägbart kostnadsansvar läggs på den enskilde arbetsgivaren, inte minst mot bakgrund av att långtidssjukfrånvaro är svår att påverka, förutse och förhindra för arbetsgivaren. Särskilt allvarligt är att förslaget kommer göra det svårare för människor med sjukdomshistorik, kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning att få ett jobb, eftersom arbetsgivare tvingas bli mer försiktiga vid rekrytering. Det är vad erfarenheterna visar från den liknande medfinansiering som fanns under åren 2005 och 2006. Medfinansieringen avskaffades just för att den försvårade för utsatta grupper att få jobb. Utvärdering har dessutom visat att några betydande effekter på sjukfrånvaron inte kunde fastställas, inte heller inverkan på sjukfrånvarningarnas varaktighet (ISF 2015:5).

Svenskt Näringsliv anser att det är anmärkningsvärt att regeringen nu föreslår en liknande medfinansiering, trots de tidigare erfarenheterna av allvarliga selektionseffekter och trots att studier visat att en sådan reform inte leder till minskad sjukfrånvaro.

Det remitterade förslaget underskattar dess negativa påverkan på sysselsättning och tillväxt. Företag behöver i högsta möjliga utsträckning långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för att bedriva verksamheten. Att företag riskerar att drabbas av kostnader som de inte kan förutsäga eller i någon nämnvärd utsträckning påverka är för många företag tillväxthämmande.

Svenskt Näringsliv och dess medlemsföretag är djupt oroad över det remitterade förslaget och ställer sig frågande till om regeringen inser vilka konsekvenser det kommer att få både för företagen och arbetskraften. Förslaget kommer minska nyanställningar och försvåra läget för redan utsatta grupper.

Förslaget ger oförutsägbara kostnader och ökar riskerna

Även om det remitterade förslaget kallas för "hälsoväxling" är det i själva verket fråga om en ny pålaga för företagen. Reformen påstås vara kostnadsneutral för arbetsgivare eftersom arbetsgivaravgiften efter 31 augusti 2017 föreslås sänkas med 0,16 procentenheter. Men varken sänkningen av arbetsgivaravgiften eller det föreslagna "fribeloppet" motsvarar den oförutsebara och ökade kostnadsrisk som läggs över på varje enskilt företag. Små, medelstora och nystartade företag är särskilt sårbara för sådan kostnadsrisk. Det är också i dessa företag de flesta nya jobb skapas.

Svenskt Näringsliv vill särskilt understryka att arbetsgivare idag överfinansierar sjukförsäkringen genom arbetsgivaravgiften. När kostnaderna för sjukförsäkringen tidigare har minskat med mer än fem procentenheter, på grund av minskande sjukfrånvaro och förtidspension, har arbetsgivaravgiften inte sänkts i motsvarande mån. Istället har skattedelen i arbetsgivaravgiften höjts. Det har lett till ett överuttag som idag motsvarar nästan en tredjedel av den totala arbetsgivaravgiften.

Svenskt Näringsliv menar att det behövs fler företag som kan och vill anställa så att fler människor kan få jobb. Det remitterade förslaget om "hälsoväxling" gör det både svårare för många att få ett jobb och mer riskfyllt att anställa. Därför bör förslaget inte genomföras.

Bättre vägar att nå låg och stabil sjukfrånvaro

För att nå en låg och stabil sjukfrånvaro anser Svenskt Näringsliv att andra åtgärder än "hälsoväxling" bör vidtas. Till exempel bör sjukförsäkringen förse med de nödvändiga grindvaktsmekanismer som ett generöst försäkringssystem kräver. Det är viktigt att Försäkringskassan ges förutsättningar till korrekt handläggning och bedömning av sjukfallen enligt rehabiliteringskedjan. Sjukförsäkringens fasta bedömningstidpunkter bör värnas och fasta bedömningar bör införas även efter ett års sjukskrivning. Den bortre tidsgränsen för sjukpenningen bör återinföras. Tidig samverkan och information mellan vården och arbetsgivaren bör utvecklas. Likaså bör Försäkringskassans samverkan med arbetsgivaren säkerställas. Rehabiliteringsansvaret för de olika aktörerna bör tydliggöras. Samtidigt som vårdens och den sjukskrivande läkarens ansvar för rehabilitering med fokus på återgång i arbete bör regleras och tydliggöras. Läkarintygen bör utvecklas och sjukskrivningar jämföras. Ansvar och insatserna för långtidssjukskrivnas omställning bör förtydligas. Olika former av stöd, råd och verktyg till arbetsgivare i den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen behöver också utvecklas.

Svenskt Näringsliv utvecklar nedan i 15 punkter varför regeringen inte bör genomföra det remitterade förslaget om "hälsoväxling".

1. Sjukfrånvarons utveckling och senaste prognos för sjukfrånvaron

Svenskt Näringsliv delar regeringens oro över den ökande sjukfrånvaron. Det är dock viktigt att påminna om att ökningen efter 2010 sker från historiskt unikt låga nivåer. Men sjukfrånvaron i Sverige har över tid varit orimligt hög jämfört med andra länder, särskilt vid beaktande att de försäkrade är jämförelsevis friska och att arbetsmiljön är god. Sjukfrånvaron har dessutom varierat kraftigt över tid och studier visar att dessa förändringar varken går att koppla till motsvarande förändringar i folkhälsan eller arbetsmiljön. Att sjukförsäkringen sedan 1 februari i år inte längre har en borte tidsgräns kommer innebära ytterligare ökning av sjukfrånvaron.

Till grund för regeringens remitterade förslag ligger tidigare prognoser från Försäkringskassan som visat på ökat inflöde och varaktighet för sjukpenning- och rehabiliteringspenning. Utvecklingen sammanfattas av regeringen med att allt fler sjukfall påbörjas, men även att de påbörjade sjukfallen blir längre. Regeringens uppgivna syfte med förslaget är att bromsa denna utveckling. Efter det att regeringen remitterat sitt förslag visar nu Försäkringskassans prognos från maj 2016 att myndigheten kraftigt skriver ner sin tidigare prognos.

Försäkringskassan anger att tidigare prognos överskattat utvecklingen främst av inflödet till sjukförsäkringen, men även avseende varaktigheten. Myndigheten anser att trenden är säkerställd och stabil, den framtida förväntade ökningstakten för inflödet skrivs därför ner. Inflödet beräknas från och med 2016 att öka i samma takt som arbetskraften (ca 1 % årligen) under hela prognosperioden. Sammantaget sänks prognoserna för alla år fram till 2020 med drygt 14 miljarder kronor, jämfört med februariprognosen. Prognosen för 2016 avseende sjukpenning beräknas nu av Försäkringskassan bli 2,8 miljarder lägre än anslagsbeloppet. Försäkringskassans kraftigt sänkta prognos beaktar inte det remitterade förslaget om "Hälsoväxling", vilken enligt författarna till den remitterade skrivelsen förväntas resultera i utgiftsminskningar om 2,2 – 4,4 miljarder kronor.

Försäkringskassan anger att en av anledningarna till såväl det minskade inflödet av nya sjukfall som sjukfallens varaktighet, är att myndigheten sedan 2015 stärkt handläggningen och utvecklat kvaliteten vid bedömning av arbetsförmåga vid rehabiliteringskedjans bedömningspunkter. Myndigheten uppfyller nu med andra ord sin viktiga funktion som sjukförsäkringens grindvakt på ett bättre sätt och det ger tydliga, mätbara och direkta resultat.

Tidigare studier från såväl Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) som Försäkringskassan har konstaterat att Försäkringskassans arbete med att genomföra prövningarna inom ramen för rehabiliteringskedjans fasta tidsgränser tydligt har försämrats under åren 2011–2014, dvs. samtidigt som sjukfrånvaron ökat. Detta innebär att utbetalningar har skett utan att bedömning av rätten till ersättning

gjorts. ISF menar det är mycket sannolikt att den försvagade regeltillämpningen är en delförklaring till de allt längre sjukskrivningstiderna och den högre sjukfrånvaron de senaste åren. Det är också möjligt att den försämrade kontrollen har inneburit att fler sjukskrivningar än annars har påbörjats, eftersom den ökade sjukfrånvaron i sig kan ha skickat signaler om att det har blivit enklare att beviljas ersättning. Under våren 2015 inledde Försäkringskassan ett arbete med att stärka handläggningen, och från september samma år noteras minskat inflöde av sjukpenningärenden.

Att Försäkringskassans arbetssätt har betydelse för sjukfrånvaron är helt i linje med den omfattande nationalekonomiska litteratur som visar att socialförsäkringens utformning och handläggning påverkar hur den används. Det finns även forskning som ger stöd för att normer och den omgivande sjukfrånvaronivån har betydelse för den försäkrades egna sjukfrånvarobeteende.

Svenskt Näringsliv menar att redan Försäkringskassans majprognos är skäl för regeringen att avstå från att gå vidare med det remitterade förslaget. Den inbromsning av sjukfrånvaron som regeringen eftersträvar genom förslaget har redan skett och trenden är säkerställd och stabil enligt Försäkringskassan. Den ökning som nu beräknas av inflödet motsvarar arbetskraftens ökning (ca 1 % årligen) under hela prognosperioden. Istället för att öka Försäkringskassans administration för hantering av den särskilda sjukförsäkringsavgiften, bör myndigheten ges förutsättningar att fortsatt fokusera på sin viktiga grindvaktfunktion och sitt samordningsuppdrag. Inte minst då det är ett påvisbart effektivt sätt för att bromsa sjukfrånvarons utveckling.

2. Färre jobb och ökat utanförskap – risk för selektion

Sverige står inför stora utmaningar när det gäller att skapa jobb och möjligheter även för utsatta grupper att komma in på arbetsmarknaden. Företagen, inte minst de små och medelstora, spelar en central roll för att detta ska lyckas. Svenskt Näringsliv anser att en av de allvarligaste konsekvenserna med regeringens förslag är att människor med funktionsnedsättning, kroniska sjukdomar eller sjukdomshistorik riskerar att få det ännu svårare på arbetsmarknaden. Det kan även komma att gälla för många av de nyanlända, som har traumatiska upplevelser vilka kan komma att innebära risk för ohälsa och framtida sjukskrivning. Eftersom förslaget innebär en betydande och oförutsägbar kostnadsrisk vid sjukfrånvaro, kommer det inverka på företagens möjligheter att våga anställa.

I en undersökning som Svenskt Näringsliv har genomfört bland sina medlemsföretag uppger nästan nio av tio företag att förslaget kommer att leda till större försiktighet vid rekrytering av medarbetare med ohälsohistorik. Risken för så kallad selektion är mycket stor och allvarlig. Förslaget kommer göra företagen försiktigare, vilket kommer innebära färre jobb och ökat utanförskap.

Högre trösklar för utsatta grupper och större försiktighet vid rekrytering är också erfarenheterna av vad som skedde då ett liknande system med medfinansiering infördes 2005-2007. Det var också därför den avskaffades. Härutöver finns det ett

antal studier som visar hur sjuklöneansvaret negativt påverkar företagens vilja och möjligheter att anställa, samt dess påverkan på selektion i samband med nyanställningar.

Svenskt Näringsliv vill även understryka att det är i de privata företagen, ofta i de små och växande företagen, som anställning i hög utsträckning skapas för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Det gäller anställningar såväl med som utan riktade subventioner. I samband med Funka-utredningen genomfördes en undersökning som visade att nästan hälften av de tillfrågade företagen hade anställda med någon form av sjukdom eller funktionsnedsättning. Endast 20 procent av företagen hade riktade subventioner för dessa anställda.

Svenskt Näringsliv vill även uppmärksamma på att förslaget kan komma att innebära att fler anställningar avslutas på grund av personliga skäl när rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda, något som sker ytterst sällan idag. Samtidigt innebär förslaget sämre möjligheter att finna arbete som matchar dessa personers arbetsförmåga, eftersom förslaget innebär försämrade anställningsmöjligheter för personer med ohälsohistorik. Det är en brist att detta inte är beaktat eller beskrivet i den remitterade skrivelsen.

Svenskt Näringsliv anser att de föreslagna undantag från arbetsgivarnas ökade kostnadsansvar som är avsedda att skydda utsatta grupper i samband med rekrytering, är mycket snävt definierade, komplexa och svåra att förutse. Exempelvis ska personer med särskilt högriskskydd som riskerar en eller flera långa sjukfall undantas, förutsatt att individen ansökt om skyddet före eller i nära anslutning till anställning. Redan anställda som i framtiden söker särskilt högriskskydd kommer inte att vara undantagna. Det är också upp till individen att informera en framtida arbetsgivare om att han eller hon är undantagen kostnadsansvar. Enligt Svenskt Näringslivs uppskattning har drygt 500 personer särskilt högriskskydd på grund av en eller flera långa sjukfall, inte 3 600 personer som regeringen angivit i skrivelsen. Det är mycket få människor med sjukdomshistorik eller funktionsnedsättning som kommer att vara undantagna kostnadsansvaret på denna grund.

Dessutom föreslås personer som kvalificerar sig för arbetsmarknadspolitiska insatser vara undantagna från kostnadsansvar under anvisningstiden. Från dessa exkluderas emellertid nystartsjobb. Det är värt att notera att 15 procent av personerna med nystartsjobb under 2015 hade en funktionsnedsättning. Det innebär att en väsentlig grupp personer som rimligen borde ges extra skydd inte kommer omfattas av undantag.

3. Avsteg från den solidariska finansieringen av den allmänna sjukförsäkringen

Den allmänna sjukförsäkringen är solidariskt finansierad genom sjukförsäkringsavgiften inom ramen för arbetsgivaravgiften. Premien är densamma för alla arbetsgivare oavsett risk, detta innebär att kostnaderna för försäkringen delas lika och jämnas ut mellan arbetsgivare, utan så kallad premie- eller

riskdifferentiering. Solidarisk finansiering innebär bland annat att risken för selektion minskar, dvs. att riskgrupper väljs bort vid rekrytering och därför får svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Regeringens förslag om att införa ett individuellt kostnadsansvar för arbetsgivaren innebär ett mycket stort avsteg från principen om solidarisk finansiering. Istället för att dela kostnadsrisken för sjukförsäkringen inom hela arbetsgivarkollektivet, ska del av sjukförsäkringen finansieras av den enskilde arbetsgivaren. Grundtanken med riskförsäkring är att skydda sig – försäkra sig – mot oförutsägbara risker. Sjukskrivning hos medarbetarna är en sådan kostnadsrisk, den är både svår att förutse och påverka. Regeringens förslag innebär att den enskilde arbetsgivaren ska bära denna oförutsägbara kostnadsrisk själv, istället för att dela kostnadsrisken solidariskt och lika med alla arbetsgivare.

Den nedsatta sjukförsäkringsavgiften om 0,16 procent för hela arbetsgivar-kollektivet, motsvarar inte på något sätt den ökade och oförutsägbara kostnadsrisk som läggs över på det enskilda företaget. Ytterst kan det övervältrade kostnadsansvaret som läggs på det enskilda företaget komma att innebära likvidation eller konkurs.

Svenskt Näringsliv vill framhålla att det i den nyligen överlämnade parlamentariska socialförsäkringsutredningens slutbetänkande "Mer trygghet och bättre försäkring" (SOU 2015:15) inte föreslås några avsteg från principen om solidarisk finansiering av den allmänna sjukförsäkringen. En stabil och finansiellt hållbar sjukförsäkring med stöd av en bred parlamentarisk majoritet är både efterfrågat och nödvändigt. Svenskt Näringsliv anser att grundläggande frågor om socialförsäkringens finansiering bör stödjas av en bred parlamentarisk majoritet. Eftersträvas förändrade principer för socialförsäkringens finansiering bör regeringen därför tillsätta en parlamentarisk utredning med ett sådant uppdrag.

Att regeringen föreslår grundläggande avsteg från principen om solidarisk finansiering, utan stöd av offentlig och parlamentarisk utredning, riskerar att allvarligt skada tilliten till och förtroendet för socialförsäkringen i allmänhet och sjukförsäkringen i synnerhet. Ytterst riskerar regeringen med sitt förslag om ökat kostnadsansvar för arbetsgivaren att försvaga betalningsviljan till den allmänna socialförsäkringen.

Att göra avsteg från den solidariska finansieringen och introducera direkt kostnadsansvar för det enskilda företaget öppnar därutöver upp för privata försäkringslösningar inom ramen för den allmänna försäkringen. Förutsättningar och möjligheter för arbetsgivarna att försäkra sig för denna kostnadsrisk hos privata försäkringsbolag är svårbedömd. Svenskt Näringsliv saknar konsekvensbedömningar och beräkningar i detta avseende i den remitterade skrivelsen.

4. Starka ekonomiska drivkrafter redan hos företag för låg sjukfrånvaro
Svenskt Näringsliv instämmer inte med regeringens bedömning att det föreslagna ökade kostnadsansvaret för varje arbetsgivare skulle minska sjukfrånvaron och säkerställa att "alla arbetsgivare värnar arbetstagarnas arbetsmiljö och tar sitt rehabiliteringsansvar". Regeringen tycks tro att arbetsgivarna saknar drivkrafter för att motverka sjukskrivningar och ta till vara sina medarbetares arbetsförmåga.

De privata företagen har mycket starka incitament för att förebygga ohälsa och få tillbaka sjukskrivna medarbetare i arbete. Företagen betalar sjuklön de första två veckorna i sjukfallet, arbetsgivaravgift som finansierar sjukförsäkringen, premier för kompletterande kollektivavtalad sjukförsäkring och ibland även privat sjukvårdsförsäkring för medarbetarna. Dessutom påverkas företagets verksamhet vid sjukfrånvaro genom produktionsbortfall, risk för kostsamma kontraktsbrott, kostnader för rekrytering och inskolning av vikarier, minskad produktivitet samt risk för kvalitetsbrister och färre framtida uppdrag/kontrakt till följd av ordinarie personals sjukskrivning. Inte minst små och nystartade företag är sårbara för de direkta och indirekta kostnader som sjukfrånvaro medför.

För Svenskt Näringslivs medlemsföretag är god arbetsmiljö och friska medarbetare prioriterade frågor som hänger nära samman med företagets konkurrenskraft, lönsamhet och överlevnad. Företagen arbetar därför aktivt med utveckling och förbättring av såväl förebyggande arbetsmiljöåtgärder som arbetsplatsanpassning och andra rehabiliteringsinsatser. God arbetsmiljö och attraktiva arbetsplatser är förutsättningar för att dels behålla och locka till sig kompetenta medarbetare, dels möta förväntningar i kundrelationen och öka företagets långsiktiga lönsamhet. Företagen har mycket starka och tillräckliga drivkrafter till såväl förebyggande arbetsmiljöåtgärder som rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna medarbetare.

Samtidigt upplever många företag att det ofta är svårt att påverka sjukfrånvaron. Många sjukskrivningar orsakas av faktorer utanför arbetsplatsen och som är svåra för det enskilda företaget att förutse, förhindra eller förebygga. Oavsett hur bra arbetsmiljön är går det inte att skydda sig mot att medarbetare skadar sig i samband med fritidsaktiviteter eller genomgår personliga livskriser. Ofta förlängs medarbetarens sjukfrånvaro dessutom på grund av väntetider i vården eller bristande kommunikation mellan vården och arbetsgivaren. De allra flesta sjukskrivningarna orsakas av faktorer som ligger bortom företagets påverkan. Enligt Svenskt Näringslivs företagarpånel menar hela 69 procent att sjukfrånvaron i mycket liten grad eller inte alls är arbetsrelaterad. Att lägga ytterligare kostnadsansvar för sjukfrånvaron på det enskilda företaget är därför inte rimligt.

Svenskt Näringsliv menar att de privata företagen värnar sina medarbetare och tar sitt ansvar för den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen. Sjukfrånvaron är också betydligt lägre i privat sektor jämfört med offentliga arbetsgivare. Regelverket kring arbetsmiljö och arbetslivsinriktad rehabilitering är omfattande, samtidigt som gränsdragningen och ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna i sjukprocessen

är oklar. Rehabiliteringsansvaret behöver förtydligas, även arbetstagarens skyldighet att medverka i sin rehabilitering behöver tydliggöras. Företagen efterfrågar olika former av stöd, råd och hjälp för att förebygga ohälsa och underlätta medarbetarnas återgång i arbete, inte mer regleringar och ökade kostnadsrisker för de anställdas sjukfrånvaro. Det gäller inte minst de mindre och nystartade företagen.

Trots att den remitterade skrivelsen beskriver betydelsen av skyddet för de små företagen undantas dessa inte från förslaget kostnadsansvar. De mindre, medelstora och nystartade företagen är särskilt sårbara för den risk som det oförutsägbara och ökade kostnadsansvaret innebär. Det är kostnader som företaget sällan kan förutse eller påverka. I tillägg till övriga kostnader kopplade till sjukfrånvaro innebär förslaget betydande risk särskilt för de mindre företagen. Det påverkar deras möjligheter att bedriva och utveckla verksamheten effektivt och ökar sårbarheten.

Av skrivelsen framgår att det är den ökande sjukfrånvaron i kommuner och landsting som är särskilt bekymmersam. Kommun- och landstingssektorn har generellt sett högre sjukfrånvaro än den statliga och den privata sektorn. Sjukfrånvaron ökar mest inom vård, skola och omsorgsyrsken. Främst avseende kvinnor och i psykiska diagnoser.

Det remitterade förslaget innebär tillkommande miljardkostnader för offentliga arbetsgivare, samtidigt som regeringen tillför kommuner och landsting 10 miljarder kronor årligen, vilka kan förväntas finansiera det ökade kostnadsansvaret för sjukfrånvaron i sektorn. Några motsvarande extra tillskott finns inte att tillgå för att finansiera de tillkommande och oförutsägbara kostnader för de privata företag som kommer drabbas av kostnadsansvar med förslaget.

5. Pågående framgångsrikt arbetsmiljöarbete

Inom privat sektor pågår ett intensivt arbete för att förebygga skador och ohälsa, men också för att underlätta återgången i arbete för sjukskrivna medarbetare. Genom AFA Försäkring, samägt av Svenskt Näringsliv, LO och PTK, satsade parterna 2015 drygt 350 miljoner kronor på forskning och förebyggande insatser. Så sent som i december 2015 träffade Svenskt Näringsliv en treårig överenskommelse med LO och PTK om stöd för arbetsmiljöutbildning. 75 miljoner kronor sätts av för arbetsmiljöutbildningar för chefer och skyddsombud. Genom stödet har redan 400 utbildare godkänts och 1 500 företag beviljats stöd.

Inom de olika branscherna finns också ett flertal partsgemensamma arbetsmiljöråd och kommittéer, där parterna aktivt samverkar för att underlätta och stimulera arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna.

Genom den partsägda organisationen Prevent får de privata arbetsplatserna konkreta verktyg, utbildning och stöd i sitt arbetsmiljöarbete. I en undersökning som Prevent nyligen genomförde bland såväl chefer som skyddsombud i medlemsföretagen, framkommer att en klar majoritet anser att det systematiska

arbetsmiljöarbetet fungerar väl på arbetsplatsen, att det finns ett gott samarbete och ett bra arbetsklimat. Vidare framkom att arbetsmiljöarbetet prioriterades högt och att kunskaperna om arbetsmiljöriskerna var goda.

I den nyligen publicerade rapporten "Safer and healthier work at any age. Country Inventory: Sweden" från Arbetsmiljöbyrån i Bilbao (EU-OSHA European Agency for Safety and Health at Work) framhålls anpassnings- och rehabiliteringsarbetet i Sverige som mycket framgångsrikt. Som framgångsfaktorer anger byrån bland annat en generellt hög medvetenhet om arbetsmiljöfrågorna, ett aktivt förebyggande arbetsmiljöarbete, samverkan med arbetstagarna, rehabiliteringsprocessen med rehabiliteringskedjan och den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Svenskt Näringsliv menar att ovanstående visar att företagen i privat sektor lever upp till högt ställda krav i arbetsmiljöarbetet. Regeringen bör därför – istället för att påföra varje företag ytterligare kostnadsansvar – premiera det goda arbete som bedrivs i företagen, vilket också kan påvisa goda resultat.

6. Sjukpenningmålet är uppnått i privat sektor

Svenskt Näringsliv är överens med regeringen om betydelsen av ett tydligt mål för sjukfrånvaron. Målet är satt till 9 sjukpenningdagar per försäkrad år 2020 och motsvarar nivån för sjukfrånvaron i jämförbara länder i Europa.

Privat sektor ligger i medeltal redan en bra bit under regeringens sjukpenningmål för såväl kvinnor som män. Nära hälften av kvinnor som arbetar gör det i privat sektor, sjukpenningtalet för dessa är 7,6. Motsvarande tal för män är 4,8. För kvinnor som arbetar i kommuner och landsting är sjukpenningtalet 11,7 resp. 10,6.

Skulle kommunernas och landstingens sjukskrivningstal gälla för hela arbetsmarknaden, skulle det innebära en total kostnadsökning av sjukförsäkringen med 8,6 miljarder kronor per år. Det visar beräkningar som riksdagens utredningstjänst har gjort.

Med tanke på att sjukfrånvaron ser så olika ut på arbetsmarknaden, med relativt låg sjukfrånvaro för privat sektor, saknas det anledning att lägga ytterligare kostnadsansvar på dessa arbetsgivare. Vill regeringen åstadkomma förebyggande insatser och rehabiliterande åtgärder för att nå sjukpenningmålet, bör mer adekvata och riktade insatser vidtas. Det är orimligt att privata företag - trots låg sjukfrånvaro - ska vara direkt betalningsansvariga för sjukfrånvaro man på företaget normalt sett varken kan påverka, förhindra eller förutse.

7. Ekonomiska konsekvenser

Ökad kostnadsrisk även för arbetsgivare med låg sjukfrånvaro

Svenskt Näringsliv vill understryka att det remitterade förslaget innebär att det enskilda företaget drabbas av en oförutsägbar kostnadsrisk för förhållanden som företaget har svårt att förutse och förhindra. Förslaget sägs vara kostnadsneutralt för arbetsgivarkollektivet som helhet. Det relevanta för den enskilde arbetsgivaren är

naturligtvis vilket kostnadsansvar förslaget innebär för den egna verksamheten. Att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslaget utifrån hur det slår för arbetsgivare som kollektiv är därför inte relevant. Hur förslaget påverkar kollektivet har ingen betydelse för det enskilda företaget när en medarbetare exempelvis drabbas av en allvarlig diagnos, med osäker prognos och långa väntetider i vården.

Svenskt Näringsliv har inte kunnat granska de beräkningar som ligger till grund för regeringens förslag då Socialdepartementet hemligstämplat hela beräkningsunderlaget. Svenskt Näringsliv menar att bristen på öppenhet och transparens är anmärkningsvärd och allvarlig. Svenskt Näringsliv är därför tvingat att ifrågasätta samtliga beräkningar och antaganden i den remitterade skrivelsen.

Relevanta underlag har inte kunnat hämtas från andra källor, eftersom det saknas samlad statistik över hur sjukfrånvaron ser ut för olika branscher och sektorer. Det går därför inte att avgöra om det exempelvis är korrekt att fribeloppet minskar andelen arbetsgivare som kan komma ifråga för kostnadsansvar från 11 till 4 procent. Det som däremot kan konstateras utifrån egna beräkningar med egna framtagna underlag är att det föreslagna fribeloppet inte ens täcker den särskilda sjukförsäkringsavgiften för en medarbetare med genomsnittslön som är sjukskriven under ett år.

Svenskt Näringsliv ställer sig frågande till det räkneexempel som presenteras avseende det så kallade fribeloppet. Beräkningen uppges utgå från genomsnittlig dagessättning som är 485 kr. Enligt Försäkringskassans prognos är den genomsnittliga dagessättningen för sjukpenning 571 kr år 2017. Med den korrekta genomsnittliga dagessättningen blir den särskilda sjukförsäkringsavgiften vid ett års sjukskrivning $(0,25 \cdot 157\,025) - 33\,500 = 5\,756$ kronor. Kostnaden för en arbetsgivare med en sjukskriven medarbetare med genomsnittlig dagessättning ett år överstiger således fribeloppet.

För att arbetsgivarens kostnad för den sjukskrivne medarbetaren ska kompenseras av den nedsatta arbetsgivaravgiften krävs att arbetsgivaren har 20 friska medarbetare som alla tjänar 31 400 kr per månad (genomsnittslön SCB:s lönestrukturstatistik för hela ekonomin, 2014). Förslaget är således inte kostnadsneutralt för arbetsgivare med låg sjukfrånvaro och slår dessutom särskilt hårt mot små och medelstora företag.

Mindre företag har generellt små marginaler, samtidigt som många nya anställningar skapas i just dessa företag. Att förslaget slår oproportionerligt hårt mot mindre arbetsgivare, kan därför få betydande negativa samhällsekonomiska effekter. Särskilt i en tid då stora grupper står utanför arbetsmarknaden och skulle behöva enklare vägar och lägre trösklar till jobb.

Nedsatt arbetsgivaravgift och fribelopp – kostnadsneutralitet

Förslaget innebär avsteg från principen om solidarisk finansiering av den allmänna sjukförsäkringen för alla arbetsgivare, till att lägga över risken för

sjukpenningkostnaden på den enskilde arbetsgivaren. Svenskt Näringsliv ifrågasätter att förslaget om "hälsoväxling" är kostnadsneutralt genom den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften med 0,16 procentenheter. Svenskt Näringsliv har i egna beräkningar utgått från SCB:s statistik över genomsnittliga löner och de senast tillgängliga siffrorna från 2014 visar att arbetare och tjänstemän i privat sektor i genomsnitt tjänade 26 200 kronor respektive 39 200 kronor per månad. Sänkningen av arbetsgivaravgiften är försumbar och motsvarar 42 kronor per månad för en arbetare och 56 kronor per månad för en tjänsteman.

Enligt Svenskt Näringslivs beräkningar innebär förslaget att företag med en långtidssjukskriven (1 år) medarbetare som har genomsnittslön får en kostnadsökning på drygt 12 000 kronor om medarbetaren är arbetare. Motsvarande kostnadsökning om den anställda är tjänsteman är drygt 15 000 kronor. I beräkningarna har hänsyn tagits till förslaget fribelopp om 33 500 kronor per kalenderår och arbetsgivare.

Svenskt Näringslivs beräkningar visar att för att nedsättningen av arbetsgivaravgiften ska motsvara den ökade kostnaden som förslaget medför, krävs att 25 (23) friska medarbetare som samtliga tjänar motsvarande genomsnittslön för arbetare (tjänstemän).

Svenskt Näringsliv ifrågasätter hur det föreslagna fribeloppet beräknats. Det uppges räkna till kostnaden för ett års sjukskrivning med genomsnittersättning (SGI). Vid kontrollberäkning av Svenskt Näringsliv framkommer att fribeloppet räcker till cirka 9 månaders sjukskrivning för en heltidsanställd arbetare eller tjänsteman med genomsnittslön (26 200 respektive 39 200 per månad). Fribeloppet håller inte företagen skadeslösa, trots att sjukfrånvaron i företagen – främst mindre och medelstora – är betydligt lägre än hos större arbetsgivare och offentlig sektor.

8. Medfinansieringens omfattning - sjukpenning, förebyggande

sjukpenning och rehabiliteringspenning - oavsett nivå på sjukskrivning

Regeringens förslag att varje företag ska bära ett direkt kostnadsansvar förutom för sjukpenning även för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringspenning, är kontraproduktivt. Det gäller även avseende partiell ersättning. Det är svårförståeligt varför dessa förmåner inte undantas från kostnadsansvar, då det i dessa situationer de facto pågår förebyggande och rehabiliterande insatser, dvs. sådana insatser som regeringen efterfrågar och vill skapa drivkrafter för.

9. Betalningsskyldighet utan bortre tidsgräns eller tak

Att det remitterade förslaget inte innehåller ett tak eller annan begränsning för betalningsskyldigheten för sjukpenning, som numera gäller utan bortre tidsgräns, kan allvarligt komma att skada särskilt små och nystartade företag som är särskilt sårbara för oförutsebara kostnader. Obegränsat kostnadsansvar för frånvaro som företaget sällan kan förebygga eller påverka är orimligt.

10. Överklagandeförbud oförenligt med gällande rätt

Svenskt Näringsliv anser att det ur rättssäkerhetssynpunkt är särskilt allvarligt att regeringen föreslår att överklagandeförbud ska gälla för arbetsgivaren avseende Försäkringskassans beslut om sjuk- och rehabiliteringspenning, trots att sådant beslut innebär direkt betalningsansvar för den enskilda arbetsgivaren. Detta strider mot såväl svensk förvaltningsrätt som europeisk rätt, vilket Lagrådet tidigare påtalat avseende den liknande medfinansieringen 2005.

Svenskt Näringsliv anser att rättsskyddet för arbetsgivaren i det remitterade förslaget är helt otillräckligt. Skyddet måste innebära en praktisk och effektiv möjlighet för den enskilde arbetsgivaren som kan drabbas av en betydande ekonomisk pålaga att överpröva sådant ekonomiskt betungande beslut. Möjligheten som enligt förslaget ska stå till buds ger inte ett sådant praktiskt och effektivt verktyg. Arbetsgivaren måste ha en reell rätt att i sin helhet överpröva det prejudiciella beslutet som tagits av Försäkringskassan, dvs. beslutet om sjuk- eller rehabiliteringspenning. Det borde dessutom vara en självklarhet mot bakgrund av att förslaget antas stärka arbetsgivares drivkrafter att vidta insatser för att sjukskrivna medarbetare ska kunna återgå i arbete. För att arbetsgivaren ska kunna vidta sådana relevanta insatser krävs kunskap om vad som föranlett sjukskrivningen. Att skydda integritetskänsliga uppgifter måste på ett rimligt sätt kunna mötas av arbetsgivarens behov av rättsskydd, då beslutet innebär att arbetsgivaren drabbas av en betydande ekonomisk pålaga. Kan balansen inte uppnås på ett tillfredställande sätt är det i sig ett starkt argument för att förslaget inte bör genomföras.

Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget hänvisa till rättsfall som tydliggör kraven på rättsskydd. I RÅ 2008 ref. 75 har Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) funnit att ett tidigare beskattningsbeslut mot en juridisk person inte är bindande i ett senare mål mot den juridiske personens företrädare, med avseende på ett så kallat företrädaransvar för skatter. Det prejudiciella beslutet ska således prövas. HFD fann att det måste kunna konstateras att den skattefordran som det tidigare beslutats om är *tillkommen i laga ordning och dessutom att beslutet är välgrundat*. Rättsfallet har betydelse för det föreliggande förslaget då arbetsgivaren måste kunna invända mot det tidigare beslutet på materiell grund. Regeringens förslag utgår från att den överklagande arbetsgivaren i ett eventuellt domstolsförfarande faktiskt ska kunna sväva i ovisshet kring bakgrunden till sjukskrivningen och beslutet om sjuk- eller rehabiliteringspenning. Av regeringens remitterade skrivelse framgår: "Om

arbetsgivaren vid ett sådant överklagande av avgiftsfrågan framför invändningar mot själva sjukpenning- eller rehabiliteringspenningbeslutet torde domstolen i de flesta fall kunna ta ställning till rimligheten i arbetsgivarens invändning utan att behöva inhämta ytterligare medicinsk utredning. I de fall då medicinska uppgifter ändå behöver tillföras målet får det förutsättas att ett noga övervägande görs, mot bakgrund av tillämpliga sekretessregler, om vilka uppgifter som arbetsgivaren kan få del av.”

Svenskt Näringsliv anser att det är oförenligt med gällande rätt att arbetsgivaren inte ska ha rätt till normal partsinsyn. Det går inte att pröva om det tidigare beslutet är välgrundat, om inte den som utsätts för den ekonomiska konsekvensen av det tidigare beslutet får fullständig kännedom om sakhållandena. Den föreslagna möjligheten att arbetsgivaren endast ges rätt att överklaga beslutet om den särskilda sjukförsäkringsavgiften, innebär att överklagandemöjligheten är illusorisk till sin karaktär. För att överklaganderätten inte ska bli illusorisk krävs att arbetsgivaren ges rätt till normal partsinsyn.

Det finns ett stort antal rättsfall från den europeiska människorättsdomstolen i Strasbourg som påpekar att en domstolsprövning som tar sikte på en tidigare bedömd rättssak, dvs. en prejudiciell fråga, inte får vara för snäv (Terra Woningen B.V. mot Nederländerna, 7 december 1996 och Obermaier mot Österrike 28 juni 1990).

Om inte sakomständigheterna vad gäller det tidigare beslutet om sjuk- eller rehabiliteringspenning till fullo senare kan prövas reellt och effektivt, är det således stor risk för att arbetsgivarens överklagandemöjlighet enbart blir formell och illusorisk och därigenom i strid med svensk förvaltningsrätt samt europeisk rätt.

11. Sjukförsäkringsavgiftens påverkan på likviditet, resultat och ställning
Kostnadsansvaret för den föreslagna särskilda sjukförsäkringsavgiften är oförutsägbar och kommer att påverka företagens likviditet, resultat och ställning negativt. Särskilt kännbar blir effekten för små företag med låg lönsamhet och flera sjukskrivna medarbetare. I värsta fall kan företag tvingas i konkurs eller likvidation. Det föreslagna fribeloppet ger begränsad lättnad och compensationen i form av den nedsatta arbetsgivargiften får i praktiken försumbara effekter för det enskilda företaget.

Företag måste i bokslutet ta upp en skuld i balansräkningen för avgifter som är beslutade av Försäkringskassan, men där förfallodagen inträffar nästa räkenskapsperiod. I bokslutet ska dessutom en avsättning tas upp i balansräkningen för sådana åtaganden för sjukförsäkringsavgifter som vid bokslutet är sannolika och som kan uppskattas tillförlitligt. Denna avsättning omfattar framtida betalningar av sjukförsäkringsavgifter som ännu inte blivit beslutade. Eftersom något beslut inte fattats blir uppskattningen av beloppets storlek osäker. Redovisningsreglerna kräver dock att en avsättning görs om sannolikheten för framtida betalning överstiger 50 procent.

Enligt förslaget ska företagen löpande betala den särskilda sjukförsäkringsavgiften per månad, vilket innebär att företagen måste ha en likviditetsreserv för att klara dessa löpande åtaganden. Svenskt Näringslivs beräkningar ger vid handen att för de företag som drabbas av kostnadsansvar enligt förslaget finns ökad risk för konkurs, om inte lönsamhet och kassaflöde kan förbättras i företaget.

Svenskt Näringsliv förutser att situationer kommer uppstå till följd av det föreslagna kostnadsansvaret då det föreligger kapitalbrist enligt företagets årsredovisning, vilket är en tydlig signal att upprätta kontrollbalansräkning. Visar kontrollbalansräkningen att mer än halva aktiekapitalet förbrukats, måste styrelsen åtgärda kapitalbristen inom vissa i aktiebolagslagen angivna tidsgränser. Om så inte sker måste bolaget likvideras.

Underlåter styrelsen att upprätta kontrollbalansräkning eller läka kapitalbrist när så skulle ha skett inträder personligt betalningsansvar för bolagets skulder från den dag då åtgärden borde ha vidtagits.

Svenskt Näringsliv saknar konsekvensbeskrivning av förslaget vad gäller påverkan på likviditet, resultat och ställning. Med tanke på de allvarliga konsekvenserna i form av konkurs och likvidation för företagen, anser Svenskt Näringsliv att förslaget är inte är tillräckligt utrett. Förslaget kan därför inte bedömas utifrån legitima krav om förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet.

12. Sjukförsäkringsavgiften innebär skatterättsligt företrädaransvar

Svenskt Näringsliv anser att den särskilda sjukförsäkringsavgiften inte är en sådan avgift som ska administreras och debiteras företagets skattekonto hos Skatteverket. Företagets skattekonto är inte lämpligt som transaktionskonto för denna typ av oförutsägbara kostnadsrisker i företagen.

Med förslaget kommer sjukförsäkringsavgiften tillsammans med skatter och socialavgifter, som i dag regleras på skattekontot, att omfattas av det skatterättsliga företrädaransvaret. Det skatterättsliga företrädaransvar innebär att företagare som råkar i betalningssvårigheter närmast med automatik kan bli personligt ansvarig för bolagets skatteskulder. Företrädaransvaret är starkt kritiserat och för mer än ett år sedan uppdrog riksdagen åt regeringen att snarast låta se över regelverket.

Svenskt Näringsliv anser att utgångspunkten är, och måste vara, att aktieägare och företrädare för aktiebolag inte svarar personligen för bolagets förpliktelser. Svenskt Näringsliv anser att aktiebolagslagens reglering av frågan om personligt betalningsansvar för företrädare är tillräckligt och kan användas av alla borgenärer, även Skatteverket. Regelverket innehåller tidsfrister som ger företagaren en realistisk möjlighet att försöka rädda bolaget, samtidigt som borgenärernas intressen skyddas. Men för skatteskulder tillämpas i praktiken i stället det skatterättsliga företrädaransvaret som innebär att en företagare snabbt kan bli personligt betalningsansvarig om inte bolaget kan betala sin skatt. Reglerna kräver uppsåt

eller grov oaktsamhet. Dessa krav tolkas i praxis så strängt att det närmast är fråga om "strikt ansvar". Om inte företaget har ansökt om företagsrekonstruktion eller konkurs senast den dag som skatten förfaller till betalning kan företrädaren bli personligt betalningsansvarig. Företag ska redovisa och betala skatt varje månad. För att säkert skydda sig skulle företagare behöva ansöka om konkurs eller företagsrekonstruktion, så snart det finns en risk att företaget inte kan betala skatten den 12:e i månaden. Som företrädare räknas VD, styrelseledamöter och andra som i praktiken företräder bolaget.

Alla företag kan oförskyllt hamna i betalningssvårigheter och mindre företag är ofta mer sårbara. Det kan gälla en utebliven betalning från en kund, ett banklöfte som inte infrias eller företagarens egen sjukdom, som gör att verksamheten inte kan bedrivas. Företagaren kan ha skjutit till egna medel till bolaget för att försöka rädda det. Men det är ytterst sällan som det befriar företrädaren från betalningskrav. Att företagaren följt aktiebolagslagens regler till punkt och pricka saknar också betydelse när det skatterättsliga företrädaransvaret utkrävs.

Regeringens förslag att arbetsgivare ska betala sjukförsäkringsavgift för långtidssjuka till Skatteverkets skattekonto gör att reglerna kring företrädaransvar aktualiseras även avseende detta kostnadsansvar. Anställda som blir långtidssjuka kan oförskyllt komma att bidra till att företag som inte kan betala sjukförsäkringsavgiften på förfallodagen måste ansöka om konkurs eller företagsrekonstruktion, för att företrädare för företaget inte personligen ska drabbas av betalningsansvar.

Svenskt Näringsliv saknar skatterättslig konsekvensbeskrivning av förslaget, inte minst vad gäller företrädaransvaret. Med tanke på de allvarliga konsekvenser företrädaransvaret innebär anser Svenskt Näringsliv att förslaget i skrivelsen inte är tillräckligt utrett. Detta är en allvarlig brist och därför kan förslaget inte heller i detta avseende bedömas utifrån legitima krav om förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet.

13. Ökad administration och regelbörda för företagen

Det remitterade förslaget kommer innebära betydande regelbörda och tillkommande administration för företagen, dessa konsekvenser är inte beskrivna i skrivelsen. Förslaget innebär att företaget varje månad måste granska underlagen för varje sjukskriven medarbetare avseende Försäkringskassans beslut om särskild sjukförsäkringsavgift. För det fall myndighetens beslut innehåller brister eller är felaktiga avseende anställning eller inkomst måste företaget överklaga eller begära omprövning av beslutet. Eftersom beslutet avseende den särskilda sjukförsäkringsavgiften föreslås gälla omedelbart, måste företaget dessutom ansöka om anstånd för att de skatterättsliga konsekvenserna inte ska aktualiseras.

Företagens kostnader för handläggning, administration och IT kommer att vara betydande. Detta är inte beräknat, redovisat eller beskrivet i konsekvensutredningen. Utifrån oklarheter i föreliggande förslag är det mycket svårt

att bedöma och förutse den samlade uppgiftslämnarbördan och de administrativa kostnaderna för företagen. Svenskt Näringsliv anser att det är en allvarlig brist att dessa konsekvenser inte är tydligt beskrivna i den remitterade skrivelsen.

14. Egenföretagare i aktiebolag inte undantagna

Svenskt Näringsliv vill påtala att det är otillfredsställande att företagare som driver sitt företag i aktiebolagsform - och själv därför är att betrakta som anställd - inte undantas från förslaget. De borde rimligen undantas på samma sätt som företagare som bedriver verksamhet i enskild firma enligt förslaget. För företagarens eget försäkringsskydd bör inte den valda bolagsformen få sådana olika och orimliga effekter. Företagare bör behandlas lika i sjukförsäkringen, oavsett val av företagsform.

15. Ikraftträdandetidpunkten orimlig

Svenskt Näringsliv anser att den föreslagna ikraftträdandetidpunkten den 1 juni 2017 är orimlig. Det remitterade förslaget är i väsentliga avseenden inte tillräckligt utrett, varför ytterligare analys och utredning krävs innan det kan träda i kraft. Därutöver förutsätter förslaget omfattande förberedelse för anpassning hos såväl arbetsgivare som myndigheter, varför föreslagna tidpunkt för ikraftträdande är alltför snäv. Svenskt Näringsliv saknar dessutom övergångsbestämmelser som undantar pågående sjukfall, på sådant sätt att endast medarbetare som insjuknar och vars sjukperioder inträffar efter ikraftträdandetidpunkten omfattas av det föreslagna kostnadsansvaret.

SVENSKT NÄRINGSLIV



Peter Jeppsson